

Laki

hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hyvinvointialue- ja maakuntajakolain (614/2021) nimike, 1 §, 2 §:n 1 ja 3 momentti, 3 ja 4 §, 7 §:n 2 momentin 3 kohta, 9 §, 10 §:n 3 momentti, 11 §, 15 §:n 3 momentti, 19 §:n otsikko ja 1 momentti sekä 20 §:n 1 momentti ja
lisätään lakiin uusi 9 a §, 16 §:ään uusi 2 momentti, 17 §:ään uusi 2 ja 3 momentti ja lakiin uusi 18 a § seuraavasti:

Hyvinvointialuejakolaki

1 §

Hyvinvointialueet

Suomi jakaantuu hyvinvointialueisiin. Niiden itsehallinnosta säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa (611/2021).

Hyvinvointialueen alueena on yksi tai useampi kokonainen maakuntajakolaissa (/) tarkoitettu maakunta, jollei ole erityistä toiminnallista perustetta poiketa maakuntajaosta. Uudenmaan maakunnan alueella voi kuitenkin olla useampi kuin yksi hyvinvointialue, jos se on tarpeen alueen väestömäärän tai muun vastaavan perustellun syyn takia. Hyvinvointialueen on muodostuttava yhtenäisestä alueesta, joka muodostaa hyvinvointialueen tehtävien järjestämiseksi toiminnallisen kokonaisuuden.

2 §

Hyvinvointialueen muuttaminen

Tässä laissa *hyvinvointialueen muuttamisella* tarkoitetaan hyvinvointialueiden yhdistymistä ja kunnan siirtämistä kuuluvaksi toiseen hyvinvointialueeseen.

Hyvinvointialueita voidaan muuttaa myös siten, että kunta siirretään kuuluvaksi toiseen hyvinvointialueeseen, jolloin hyvinvointialueiden lukumäärä ei muutu (*kunnan siirtäminen*).

3 §

Maakuntajaon muutoksen vaikutus hyvinvointialueeseen

Jos kunta siirretään kuuluvaksi toiseen maakuntaan, muutos vaikuttaa hyvinvointialuejakoon sitä vuotta seuraavan kalenterivuoden alusta, jona toimitetaan seuraavat aluevaalit.

4 §

Kuntajaon muutosten huomioon ottaminen

Jos kunta lakkaa kuntarakennelaissa (1698/2009) tarkoitetun kuntien yhdistymisen seurauksena, valtioneuvosto päättää mainitun lain 35 §:n mukaisesti, mihin hyvinvointialueeseen uusi kunta kuuluu.

7 §

Hyvinvointialueen muuttamista koskevan esityksen sisältö

Hyvinvointialueiden yhteiseen esitykseen hyvinvointialueiden yhdistymisestä on liitettävä aluevaltuustojen yhtäpitävät päätökset esityksestä ja siihen liittyvä selvitys:

3) uuden hyvinvointialueen nimestä;

9 §

Hyvinvointialueen muuttamista koskevan aluejakoselvityksen toimittaminen

Hyvinvointialueiden on osallistuttava hyvinvointialueiden muuttamista koskevan aluejakoselvityksen ja 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun aluejakoselvittäjän ehdotuksen valmisteluun. Aluejakoselvittäjä laatii ehdotuksen hyvinvointialueen muuttamisesta sekä 7 §:n 2 momentissa tarkoitetusta hyvinvointialueiden yhdistymiseen liittyvästä selvityksestä tai 19 §:ssä tarkoitetusta kunnan siirtämiseen liittyvästä hyvinvointialueiden välisestä taloudellisesta selvityksestä taikka 18 a §:ssä tarkoitetusta hyvinvointialueen jakautumista koskevasta taloudellisesta selvityksestä.

Jos aluejakoselvittäjä katsoo selvityksen perusteella hyvinvointialueiden muuttamisen tarpeelliseksi, hänen on tehtävä muutoksen kohteena olevien hyvinvointialueiden aluevaltuustoille ja muutoksen kohteena olevan kunnan valtuustolle ehdotus hyvinvointialueen muuttamisesta. Ehdotus käsitellään muutoksen kohteena olevien hyvinvointialueiden aluevaltuustoissa ja muutoksen kohteena olevan kunnan valtuustossa.

Aluejakoselvittäjän on toimitettava esityksensä hyvinvointialueen muuttamisesta valtiovarainministeriölle ja liitettävä siihen muutoksen kohteena olevien hyvinvointialueiden aluevaltuustojen ja muutoksen kohteena olevan kunnan valtuuston aluejakoselvittäjän ehdotuksesta antamat lausunnot.

9 a §

Aluejakoselvittäjän asema

Aluejakoselvittäjä voidaan ottaa virkasuhteeseen. Aluejakoselvittäjään, jota ei ole otettu virkasuhteeseen, sovelletaan hänen tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvauksesta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Aluejakoselvittäjällä tulee olla tehtävän hoitamiseen riittävä asiantuntemus ja kokemus.

Aluejakoselvittäjällä on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada viranomaisilta tehtävänsä suorittamista varten välttämättömät hyvinvointialueiden ja hyvinvointialuekonserniin kuuluvien yhteisöjen hallintoa ja taloutta koskevat tiedot sekä muuta apua.

Aluejakoselvityksen toimittamisesta aiheutuvat kustannukset suoritetaan valtion varoista.

10 §

Päätöksenteon edellytykset

Valtiovarainministeriön on hyvinvointialueen muuttamista koskevaa päätöstä valmistellessaan kuultava niitä hyvinvointialueita ja kuntia, joita muutos koskee. Jos hyvinvointialueen yhdistyessä uudelle hyvinvointialueelle aiotaan antaa nimi, joka ei ole ollut aiemmin hyvinvointialueen nimenä, nimestä on ennen hyvinvointialueiden yhdistymistä koskevan päätöksen tekemistä hankittava Kotimaisten kielten keskuksen lausunto.

11 §

Päätös hyvinvointialueen muuttamisesta

Päätös hyvinvointialueen muuttamisesta on tehtävä ennen muutoksen voimaantuloa edeltävän vuoden alkua.

Hyvinvointialueen muutos on määrättävä tulemaan voimaan kalenterivuoden alusta. Kunnan siirtämistä koskeva hyvinvointialueen muutos on määrättävä tulemaan voimaan sitä vuotta seuraavan kalenterivuoden alusta, jona toimitetaan seuraavat aluevaalit.

Päätökset hyvinvointialueen muuttamisesta on julkaistava Suomen säädöskokoelmassa ja toimitettava julkaistaviksi muutoksen kohteina olevilla hyvinvointialueilla siten kuin hyvinvointialueen ilmoitukset hyvinvointialueella julkaistaan. Päätökset hyvinvointialueen muutoksen hylkäämisestä on annettava erikseen tiedoksi esityksen tekijälle.

15 §

Muiden luottamushenkilöiden toimikausi ja viranhaltijoiden viranhoidon alkaminen

Uuden hyvinvointialueen tarkastuslautakunta ja tilintarkastajat tarkastavat yhdistyvien hyvinvointialueiden tarkastuslautakuntien ja tilintarkastajien valmistelun pohjalta yhdistyvien hyvinvointialueiden hallinnon ja talouden hyvinvointialueen muutoksen voimaantuloa edeltävältä vuodelta siten kuin hyvinvointialueesta annetun lain 14 luvussa säädetään. Tarkastus koskee myös hyvinvointialueen muutoksen valmistelua. Uuden hyvinvointialueen aluevaltuusto päättää yhdistyvien hyvinvointialueiden tilinpäätösten hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta.

16 §

Henkilöstön asema

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa henkilöstöön kohdistuva lomapalkkavelka siirtyy uudelle hyvinvointialueelle.

17 §

Omaisuuksien ja velkojen siirtyminen hyvinvointialueen lakatessa

Jos lakkaava hyvinvointialue jaetaan kahden tai useamman hyvinvointialueen kesken, muutoksen kohteena olevien hyvinvointialueiden tulee sopia omaisuuden, sopimusten ja velkojen siirtymisestä. Jos sopimusta ei ole tehty kuutta kuukautta ennen muutoksen

voimaantuloa, jako toimitetaan kiinteistöjen, niihin liittyvän irtaimen omaisuuden ja niihin kohdistuvien velkojen sekä toimitilojen vuokrasopimusten osalta kiinteistöjen sijaintipaikan mukaan. Irtaimen omaisuuteen ja sopimukseen liittyvä velka kohdistetaan alueelle, jolle irtain tai sopimukset siirtyvät. Muun omaisuuden ja muiden velkojen ja sopimusten osalta jako tehdään hyvinvointialueen väestön jakautumisen suhteessa, ellei omaisuuden ja velkojen tasapuolisen jaon varmistamiseksi muu jakosuhte ole perusteltu.

Jos hyvinvointialue jaetaan, omaisuuden sekä velkojen ja velvoitteiden jakaminen muutoksen kohteena olevien hyvinvointialueiden kesken ei saa vaarantaa velkojien eikä muiden oikeudenhaltijoiden asemaa. Jollei velkoja tai muu oikeudenhaltija ole valtio, vastuuta sitoumuksesta ei saa siirtää toiselle hyvinvointialueelle ilman kyseisen oikeudenhaltijan suostumusta.

18 a §

Hyvinvointialueen jakautumista koskeva taloudellinen selvitys

Jos hyvinvointialue jaetaan useamman hyvinvointialueen kesken, lakkaavan hyvinvointialueen on toimitettava omaisuuttaan koskeva taloudellinen selvitys toimintaa jatkaville hyvinvointialueille.

Selvitykseen on sisällytettävä vähintään omaisuus, velat, sitoumukset ja saatavat sijainnin mukaan sellaisina kuin niiden arvioidaan olevan hyvinvointialueen muuttamisen voimaan tullessa. Sijaintiin liittyvät omaisuus ja velat on eriteltävä.

19 §

Taloudellisen selvityksen toimittaminen kunnan siirtämisen yhteydessä

Jos kunta siirretään toiseen hyvinvointialueeseen, muutoksen kohteena olevien hyvinvointialueiden on toimitettava hyvinvointialueiden omaisuutta muutosalueella koskeva taloudellinen selvitys, jollei sitä muutoksen vähäisten vaikutusten vuoksi tai muusta syystä ole pidettävä tarpeettomana.

20 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston päätökseen hyvinvointialueen muuttamisesta ja hyvinvointialueen muuttamista koskevan esityksen hylkäämisestä saa hakea muutosta valittamalla muutoksen kohteena oleva hyvinvointialue ja sen jäsen.

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä joulukuuta 2025.

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 2025

Tasavallan Presidentti

Alexander Stubb

Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen